

ایجاد «بانک جامع اطلاعات ایرانیان خارج از کشور»، به چه قصد؟



بهزودی "بانک جامع اطلاعات ایرانیان خارج از کشور" افتتاح می‌شود. هدف از این اقدام «برقراری ارتباط و تعامل با هموطنان خارج از کشور» اعلام شده است. اما ناظران سیاسی خارج کشور به اهداف احتمالی و ناگفته این طرح اشاره دارند.

محمد شریف ملک‌زاده، دبیر شورای عالی امور ایرانیان خارج از کشور، در گفت‌وگو با خبرگزاری "مهر"، خبر از ایجاد "بانک جامع اطلاعات ایرانیان خارج از کشور" داد. ملک‌زاده گفت، این بانک اطلاعاتی به دستور اسفندیار رحیم مشایی، جانشین رئیس جمهور، ایجاد شده است.

دبیر شورای عالی امور ایرانیان خارج از کشور ۱۱ مرداد را تاریخ راه‌اندازی این بانک اطلاعاتی اعلام کرد که به گفته وی، در آن اطلاعات مربوط به متخصصان ایرانی خارج از کشور ثبت می‌شود و نه اطلاعات راجع به پناهندگان و مهاجران غیرقانونی.



محمد شریف ملک‌زاده

ملک‌زاده در مورد نوع اطلاعات و هدف از گردآوری آن گفت: «در این بانک تخصصی اطلاعات هموطنانمان در حوزه‌های تخصصی مختلف جمع‌آوری شده تا تعاملی بین این هموطنان با دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی داخل کشور و پژوهشکده‌ها برقرار شود [...] و از پتانسیل ایرانیان خارج از کشور برای برگزاری کلاسها و کارگاههای آموزشی در دانشگاههای کشور استفاده کنیم.»

دبیر شورای عالی امور ایرانیان خارج از کشور افزود، نام بیش از هزار نفر از ایرانیان خارج از کشور در بانک اطلاعاتی آمده که ۷۰ درصد آنها چهره‌های دانشگاهی بوده و مدارک دکترا و فوق دکترا دارند.

ملک زاده در پاسخ به پرسشی در مورد تهیه بانک اطلاعاتی در مورد همه ایرانیان خارج از کشور گفت: «تهیه این بانک اطلاعات عمومی باید در دستور کار وزارت امور خارجه قرار گیرد و شورای عالی ایرانیان خارج از کشور در فازهای بعدی بانک تخصصی ایرانیان، اطلاعات کل ایرانیان خارج از کشور را برای همراهی، همکاری و رفع مشکلات و موانع آنها در خارج از کشور جمع‌آوری کند.»

توجه جمهوری اسلامی به ایرانیان خارج کشور

در حالی که مسئولان امر در ایران قصد خود را از ایجاد این بانک اطلاعاتی جلب نیروی متخصص برای تقویت ارتباط و همکاری با دانشگاه‌های ایران عنوان می‌کنند، ناظران سیاسی در خارج از کشور به این طرح به گونه‌ای دیگر می‌نگرند.

یک ناظر سیاسی که نخواست نامش فاش شود، در مصاحبه با دویچه وله، موضوع بانک اطلاعاتی متخصصان را در پیوند با تلاش سیستماتیک دستگاه اطلاعاتی ایران برای رخنه کردن به درون گروه‌های ایرانیان خارج از کشور دانست. وی گفت: «این مسئله از دوره هاشمی رفسنجانی آغاز شد و اسفندیار رحیم مشایی اکنون تنها یک بخش این طرح را فعال کرده و عرصه تلاش او هم از واشنگتن و کانادا هست تا خاورمیانه و ژاپن و مالزی.»

حمید نوذری، رئیس کانون پناهندگان سیاسی ایران در برلین، نیز در مصاحبه با دویچه وله، به این نکته اشاره کرد که «ایرانیان خارج از کشور همیشه در تاریخ جمهوری اسلامی ایران از دو جهت مورد توجه بوده‌اند. کارهای سیاسی و فعالیت‌های اپوزیسیون زیر نظر وزارت اطلاعات و ایستگاه‌های اطلاعاتی آنها در سفارت جمهوری اسلامی یا کنسولگری‌های آنها انجام می‌شود. آلمان هم همیشه یکی از مراکز مهم جمع‌آوری اطلاعات و تعقیب اپوزیسیون بوده و هست. این فعالیت‌ها تا بعد از ترور میکونوس با ازبین بردن فیزیکی اپوزیسیون همراه بوده است. با وجود محدودیت‌هایی که پس از دادگاه میکونوس برای این نوع عملیات بوجود آمد، ولی تعقیب و نفوذ در نیروهای اپوزیسیون و زیر نظر داشتن آنها همیشه تا الان هم هست.»



اسفندیار رحیم مشایی

نوذری به این نکته اشاره می‌کند که پس از دادگاه میکونوس، دو دادگاه علیه عوامل نفوذی وزارت اطلاعات جمهوری اسلامی در "شورای ملی مقاومت" و نیز در "حزب مشروطه ایران" توسط دادستانی فدرال آلمان برگزار شد. او یادآور می‌شود که در گزارش سال ۲۰۱۰ سازمان حراست از قانون اساسی آلمان نیز به سیاست‌های وزارت اطلاعات جمهوری اسلامی مبنی بر زیر نظر گرفتن اپوزیسیون ایران، نفوذ در سازمان‌های اپوزیسیون و ارباب آنان پرداخته شده که بخصوص پس از انتخابات سال گذشته شدت یافته و رسانه‌های آلمان نیز درباره‌ی آن چند گزارش منتشر کرده‌اند.

ناظر سیاسی‌ای که نخواست نامش فاش شود، سیاست جلب متخصصان جمهوری اسلامی را در ادامه راه پروژه‌ای می‌بیند که از زمان محمدرضا پهلوی، آخرین شاه ایران، آغاز شد و دفتر مسئول اطلاعاتی در این زمینه، چه در آن هنگام و چه در دوران جمهوری اسلامی، در ژنو بوده و هست. این ناظر سیاسی به دویچه وله گفت: «اسم قانونی و پوششی، جلب کارشناسان است که ایجاد کتابخانه و مراکز پژوهشی در خارج کشور هم در پیوند با آن انجام می‌گیرد. اما در کنار آن گفت‌وگوها، تماس‌گیری‌ها و اطلاعات لازم را هم که بخواهند پس از جذب افراد به دست می‌آورند.»

حمید نوذری جمع‌آوری اطلاعات راجع به افراد متخصص را در پیوند با تلاش جمهوری اسلامی ایران برای دور زدن تحریم‌های غرب می‌بیند. وی می‌گوید: «آنها سعی می‌کنند با جمع‌آوری اطلاعات راجع به متخصصان و احیاناً زدن کانون‌ها و انجمن‌های موازی طرفدار رژیم یک لابی جدی در خارج از کشور برای خود درست کنند. این افراد و این لابی‌ها بویژه موقعی چون هم‌اکنون مهم‌تر می‌شوند که ایران در معرض تضيیقات بین‌المللی قرار گرفته است. ما طی ۳۱ سال حکومت جمهوری اسلامی چندین بار شاهد این تجربه بوده‌ایم. الان هم با تشدید بیشتر تحریم‌ها علیه جمهوری اسلامی، می‌بینیم متشکل‌تر عمل می‌کنند تا بتوانند در حال حاضر که نهادها و سازمان‌ها با محدودیت‌های بیشتری از سوی دولت‌های غربی روبرو هستند، از راه‌هایی دیگر تحریم‌ها را دور بزنند.»

دعوت از متخصصان و واکنش آنان

سفارت جمهوری اسلامی از آغاز سال جدید خورشیدی نامه‌ای را برای گروهی از متخصصان ایرانی مقیم خارج در عرصه‌های گوناگون «فرهنگی و رسانه‌ای، علمی و آموزشی، حقوقی و کنسولی، اقتصاد و بازرگانی» فرستاده و آنان را با تقبل هزینه سفر و اقامتشان برای شرکت در همایشی دو روزه در تاریخ یازدهم و دوازدهم مرداد ماه در تهران دعوت کرده است. متن این نامه در برخی سایت‌های اینترنتی فارسی‌زبان منتشر شده است.

به گفته حمید نوذری، سفارت جمهوری اسلامی در برلین این نامه را برای بیش از ۲۰۰ نفر از متخصصان در آلمان فرستاده است. مدیر کانون پناهندگان سیاسی ایران در برلین پیش‌بینی می‌کند که با تشدید بیشتر تحریم‌ها، تلاش جمهوری اسلامی برای جلب متخصصان خارج کشور نیز افزایش خواهد یافت. به عقیده او، جمهوری اسلامی به متخصصان به چشم ابزار می‌نگرد؛ «لابی‌ای که چهره نامحسوب دولت را در خارج کشور خوب جلوه دهد.»

حمید نوذری در پاسخ به پرسش دویچه وله که آیا درباره استقبال متخصصان از این فراخوان اطلاعاتی در دست دارد، گفت، تا حدودی می‌توان دید که این استقبال کاهش یافته است. سایت‌های سیاسی فارسی‌زبان خبر از عدم استقبال ایرانیان مقیم خارج از دعوت جمهوری اسلامی می‌دهند. از جمله نشانه‌های این ادعا آن است که در روز ۲۶ تیرماه نامه‌ای از سوی جمعی از ایرانیان متخصص خارج کشور انتشار یافت که در آن به عملکردهای سیاسی جمهوری اسلامی انتقاد شده و عدم اعتماد متخصصان برای سفر به ایران عنوان شده بود.

در این نامه که عنوان آن نامه‌ی سرگشاده‌ی جمعی از «نخبگان» دعوت شده به «دومین همایش بزرگ ایرانیان مقیم خارج» است، از جمله می‌خوانیم: «دریافت ما از برنامه این همایش و نحوه برگزاری آن این است که محور اصلی این برنامه سخنرانی و حضور احمدی‌نژاد است و به نظر می‌رسد که بیشتر از هر چیز قرار بر این است که این همایش نمایشی تبلیغاتی جهت القای مقبولیت ایشان در بین به اصطلاح "نخبگان" باشد.»

در پایان این نامه به وقایع یک سال اخیر پس از انتخابات دوره دهم ریاست جمهوری در ایران اشاره شده و بی‌اعتمادی نسبت به مسئولان سرکوب‌ها و خشونت‌ها بیان شده است: «به

نظر ما وقایع یک سال گذشته و برخورد خشن، نامتناسب و غیرانسانی حکومت و نهادهای نظامی و غیرنظامی در برخورد با معترضین، منتقدین و گاه مردم بی‌گناه کوچه و خیابان، همه امور کشور را تحت تأثیر قرار داده است. پنهان نمی‌کنیم که نگاه کنونی ما به نهادهایی که به طور مستقیم در این فجایع شریک بوده‌اند و یا از آن حمایت کرده‌اند همراه با ظن و بدبینی است. تا به امروز عملکرد این نهادها نشان از آن دارد که تصمیم‌گیری‌ها و برنامه‌هایشان بیش از هر چیز در راستای سوء استفاده‌های سیاسی و سرپوش گذاشتن بر جنایات حکومت است. سوالی که بیش از هر چیز ذهن ما را مشغول می‌کند این است که آیا می‌توان پس از ضرب و جرح دانشجویان در خوابگاه‌ها و دانشگاه‌های تهران، اصفهان، تبریز و شهرهای دیگر کشور و عدم محاکمه عوامل این جنایات، به صداقت مسئولین حکومتی در توجه به "نخبگان" باور داشت؟ شورا و بنیادی که نگران هزینه‌های مالی ما برای شرکت در این همایش هستند، برای آزادی نخبگان و دوستان بی‌گناه ما که هنوز به طور غیر قانونی در بازداشتگاه‌های کشور هستند هم هیچ تلاشی داشته‌اند؟»

به گفته حمید نوذری، رئیس کانون پناهندگان سیاسی ایران در برلین، با این همه «همیشه کسانی هستند که مسئله شغل، پول، جاه و مقام برایشان مهم است و کسانی هستند که مسائل اجتماعی و سیاسی زیاد برایشان نقش جدی‌ای بازی نمی‌کند. این گروه می‌توانند آماده پاسخگویی مثبت به دعوت جمهوری اسلامی باشند.»

منبع: دویچه وله، خبرگزاری آلمان